

”Harjakt handlar om väntan och tålamod”

Att jaga hare kräver tålamod hos både jägare och hund. Hunden måste vara spårnoga och kunna tolka vittringen rätt. Finska stövaren Irma har båda egenskaperna. Dessutom är hon självständig och trygg.

TEXT PERNILLA FREDHOLM FOTO CARINA GRAN

*IRMA, SNART 10 ÅR,
FINSK STÖVARE*

Tack vare sin erfarenhet vet Irma vilka doftspår hon ska sortera bort och vilka som kan vara värda att följa.

Skogen står vitpudrad och tyst, men när finska stövaren Belger du Nords Irma tar några språng i kanten av den frusna tjärnen där vi parkerat bilen, hörs ett dovt sjungande ljud. Isens sång är vacker men respektingivande och om matte Eva Ohlsson får välja är det inte där Irma ska hållas. Hunden fattar vinken och följer med oss längs en traktorväg som leder in i skogen. Nosen är klistrad mot marken och det som ser ut som ett planlöst irrande ut och in bland träden är i själva verket ett målmedvetet sökande av en jakthund som varit med förr.

- Irma är otroligt spårnoga. En ung, oerfaren hund följer minsta doftspår vilket kan bli förvirrande för den, medan Irma vet hur hon ska tolka vittringen. Är den för svag eller inte relevant, sorterar hon bort den. I dag kan det nog vara lite tufft. Det var minusgrader igår kväll men nu börjar det närma sig plus, och då försämras vittringen. Vi får se hur det går, säger Eva.

Det bästa med att jaga

Hon grejar med GPS:en för att ha koll på Irmas position. Marken är vit, men inte så mycket mer. Några spår efter skogshare ser vi inte där vi går. Irma vet dock hur en slipsten ska dras. Även om det kanske inte finns några tydliga tecken på att haren verkligen varit just här, har hunden koll på hur hon ska hitta något att följa. Vi står tysta på vägen en stund och följer med blicken där hon försvinner i vegetationen för att strax dyka upp igen. Nu hör vi plötsligt stillhetens alla små ljud. Ett svagt susande i träden, enstaka fågelläten. Eva suckar med välbehag.

- Det här är det bästa med att jaga. Att få vara ute i naturen och se hunden göra det den tycker bäst om. Harjakt handlar mycket om väntan och tålmod, det passar mig. Det är också en väldigt bra jaktform för kvinnor. En hare är ju lätt att bära med sig hem!

Vi befinner oss i norra Bohuslän, vid norska gränsen. Färden startade i skogarna utanför Strömstad, där

Harjakt

↘ Jakt på skogshare är tillåten från 1 september till 15 eller sista februari beroende på del i landet. Hagelgevär används. Den vanligaste formen av jakt är med drivande hund, då ofta någon stövare. Men man kan också använda drever eller tax.

Skogsharen är ett uppskattat småvilt. Till skillnad från den större fältharen växlar den färg mellan sommar och vinter. Skogsharen verkar ha minskat i antal under senare år, vilket delvis kan bero på att den är hårt utsatt för rovdjur. För att värna de skogsharar som finns kvar, undviker många jägare att skjuta dem under jakten.

På grund av svårigheten för hunden att spåra harar, kräver jakten mycket tålmod och väntan. Vilket skulle kunna förklara det faktum att undersökningar visat att jägare lägger så mycket som 90 procent av harjaktens värde i själva upplevelsen.

Att vara ute i naturen och samtidigt se sin hund jobba och ha roligt, är en favoritsyssla för Eva Ohlsson. På GPS:en kan Eva se när hunden börjar gå på slag.

Den drivande hundens uppgift och egenskaper

↳ Vid har- eller rävjakt är den drivande hundens uppgift att hitta harens/rävens daglega och driva upp den. Det gör hunden genom att leta upp harens nattslag, det vill säga de spår den lämnat efter sig under nattens aktiviteter.

Sedan ska hunden förfölja haren med drevskall. Hunden ska kunna nyansera skallet beroende på hur nära eller långt borta haren är.

Om hunden plötsligt tappar vittringen, kallas det för "tappt", och då tystnar hunden. En duktig jakthund hittar oftast snabbt vittring igen, men om den misslyckas kallas det "dötappt".

Om hunden tappar spåret ska den slå en ring runt det ställe där den senast kände vittringen och därifrån försöka få vittring igen. Ringen utökas tills hunden hittat utspåret (det vill säga där haren hoppat ut från sitt spår).

Den drivande hunden ska vara spårnoga, kunna tolka vittring, vara ihärdig vid tappt och ha förmåga att snabbt få upp viltet ur sin lega.

Eva Ohlsson bor med sin sambo Trond Johannessen. Tillsammans föder de upp finsk stövare och shetland sheepdog med kennelnamnet Belger du Nord. Irma är nordisk jaktprovschampion och avkomma efter finska stövaren Kilbackens Raju-Saaga. Även hon var nordisk jaktprovschampion och är stamtik till Evas och Tronds uppfödning av finsk stövare.

Haren är uppfinningsrik

Plötsligt börjar det hända saker. Eva tittar intensivt ner i GPS:en och på skärmen ser man hur Irmas spår har klumpat ihop sig, vilket tyder på att hon hittat en plats där haren ätit och nu försöker reda ut hur haren sedan rört sig.

I den kuperade terrängen är Irma utom synhåll. Vi väljer en annan skogsväg för att genskjuta henne och eventuellt höra ett upptag, då hunden får kontakt med haren. Det är brant och vackert med skogsklädda klippor.

- Även om det är ganska lätt att träna en drivande hund, är själva bytesdjuret skogshare ingen enkel match, konstaterar Eva.

Haren, som står längst ner i näringskedjan, är enormt uppfinningsrik. Förutom att äta, går en stor del

av harens vakna tid åt att förvilla och försvåra för sina förföljare. Under sina aktiva timmar i skymning och nattetid är det vanligt att haren går tillbaka i sina egna spår. Den kan även ta ett långt skutt ut från sina spår åt ett helt annat håll, för att förföljaren ska tappa vittringen. Detta kan upprepas flera gånger. Då vill det till att hunden är noggrann och erfaren - vilket Irma är.

Det är viktigt att de långbenta och snabba stövaraserna inte intresserar sig för att driva rådjur. Eva och Trond börjar träna sina valpar tidigt.

”Det är ganska lätt att träna en drivande hund, men skogsharen är ingen enkel match”

- När vi rastar dem i skogen stöter man ju ofta på rådjur, vilket de naturligtvis tycker är spännande. Men då visar vi tydligt att rådjur är ”fy fy” genom att låta sträng på rösten. Hittar vi ett harspår eller harbajs är vi däremot uppmuntrande och positiva. Vi har en hartass som vi gömmer inomhus som valparna får leta efter. När valpen hittar den, får den massor av beröm. Det här är väldigt viktigt för att hunden ska lära sig vilket djur den ska fokusera på, berättar Eva.

På GPS:en ser vi hur Irma sökt av ett område väldigt noga för att sedan ge sig ut i en vid båge, troligen för att följa ett avhopp som haren gjort. Plötsligt kommer hon sättande mot oss på vägen, noterar att vi är där och viker av på andra sidan. Det hon hela tiden följer är harens andedräkt från natten, där ångan fastnat på vegetationen runt omkring. Ännu ett faktum som kräver mycket av hunden. Irma frustar ibland till, för att rensa nosen från snö.

Dags för kaffe

Eva hittar en död granruska som hon börjar hugga småved av. Nu ska vi nämligen koka Bullens pilsnerkorv och dricka kaffe. På GPS:en ser vi hur Irma plötsligt vänt tillbaka i gamla spår för att efter en stund ge sig av på nytt sök på andra sidan skogsvägen. Solen bryter fram på den tidigare så mulna himlen och snön i träden börjar droppa. Temperaturen stiger alltmer. Efter ytterligare någon timme förstår vi att det är lite för tuffa jaktförhållanden i dag även för en champion som Irma. Eva ropar in henne.

- Så synd att ni inte fick höra när hon driver, för det är en häftig upplevelse, säger Eva och kopplar Irma, som dock verkar ha haft en rolig dag, för hon är glad och pigg och hälsar vänligt på oss. Tillbaka vid bilen får hon en liten belöning, de pilsnerkorvar som blivit över.

- Jag låter dem aldrig smaka något under jakten där jag har gjort upp eld för då lär de sig att bryta jakten bara de hör en yxa eller en konservöppnare och då är det kört!

Finska stövaren Irma är nordisk jaktprovschampion, och vet hur en slipsten ska dras när det gäller att spåra den listiga haren.

När jakten är över kan det bli en godbit, hoppas Irma.